26 T—HIST

2016

HISTORY

Full Marks : 100

Pass Marks : 30

Time : 3 hours

The figures in the margin indicate full marks for the questions

1. Answer the following questions : 1×12=12

তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Who was the first Director-General of the Archaeological Survey of India?

'ভাৰতৰ পুৰাতত্ত্ব জৰীপ' বিভাগৰ প্ৰথমজন সঞ্চালক-প্ৰধান কোন আছিল?

(b) Where was the early capital of Magadha?

মগধৰ আদি ৰাজধানী ক'ত আছিল?

(c) Where was Gautam Buddha born?

গৌতম বুদ্ধৰ ক'ত জন্ম হৈছিল?

(d) What was a mound?

মাটিৰ ঢিপ কি?

(e) Who was the greatest king of the Koch Kingdom?

কোচ ৰাজ্যৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ ৰজা কোন আছিল?

(f) What was the name of Alberuni's book in Arabic?

আৰবী ভাষাত লিখা আলবেৰুণীৰ কিতাপখনৰ নাম কি?

(g) What did Jins-i-Kamil mean?

জিনচ্-ই-কামিল মানে কি?

(h) Who was the author of the *Akbarnamah*?

'আকবৰনামা'ৰ লিখক কোন?

(i) Who were the Sahukars?

শাহুকাৰসকল কোন আছিল?

(j) Where did the Revolt of 1857 first break-out?

1857 চনৰ বিদ্ৰোহ প্ৰথমে ক'ত আৰম্ভ হৈছিল?

(k) In which city of India is Fort William situated?
ফ'ৰ্ট উইলিয়াম ভাৰতৰ কোনখন চহৰত অৱস্থিত?

(l) Who was the writer of *Sare-Jahanse-Achha Hindustan Hamara*?
'চাৰে-জাহাঁ-সে-আচ্ছা হিন্দুস্তাঁ হামাৰা'—গীতটো কোনে ৰচনা কৰিছিল?

2. Answer the following questions in brief : 2×12=24
তলত দিয়া প্ৰশ্নসমূহৰ চমুকৈ উত্তৰ দিয়া :

(a) Give two reasons for considering the waste as useful material to reconstruct history.
ইতিহাস পুনৰনিৰ্মাণৰ বাবে পেলনীয়া বস্তুক দৰকাৰী সমল বুলি গণ্য কৰাৰ দুটা কাৰণ দৰ্শোৱা।

(b) Mention two ways indicated in the *Manusmriti* for a woman to acquire wealth.
'মনুস্মৃতি' অনুসৰি মহিলাই সম্পত্তি আহৰণ কৰিব পৰা দুটা উপায় উল্লেখ কৰা।

(c) What were the four divisions of ancient Kamarupa?
প্ৰাচীন কামৰূপৰ চাৰিটা ভাগ কি আছিল?

(d) Write two ideas of Mahavira.
মহাবীৰৰ দুটা বাণী লিখা।

(e) Name two travellers who visited India in the medieval age. Where from they came?
মধ্যযুগত ভাৰত ভ্ৰমণ কৰা দুজন পৰ্যটকৰ নাম লিখা। তেওঁলোক ক'ৰ পৰা আহিছিল?

(f) Describe the Alvars and Nayanars in brief.
আলৱাৰ আৰু নয়নাৰসকলৰ বিষয়ে চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

(g) Write two reasons of the popularity of Khwaja Mainuddin's Dargah.

খাৰজা মইনুদ্দিনৰ দৰগাহ্ জনপ্ৰিয় হোৱাৰ দুটা কাৰণ লিখা।

(h) Mention two reasons of the downfall of the Vijaynagara.

বিজয়নগৰৰ পতনৰ দুটা কাৰণ উল্লেখ কৰা।

(i) Give two reasons of the Santhal Rebellion.

চাওতাল বিদ্ৰোহৰ দুটা কাৰণ দৰ্শোৱা।

(j) Write two conditions of the Subsidiary Alliance.

বশ্যতামূলক মিত্ৰতাৰ দুটা চৰ্ত লিখা।

(k) What were white and black towns?

বগা আৰু ক'লা নগৰ কি আছিল?

(l) Write the name of two Congress leaders who opposed the Partition of India.

ভাৰত বিভাজনৰ বিৰোধীতা কৰা দুজন কংগ্ৰেছ নেতাৰ নাম লিখা।

3. Answer the following questions (any *eight*) : 5×8=40

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ লিখা (যি কোনো আঠটা) :

(a) What are the factors to be kept in mind by the historians while handling the texts as a source?

পাঠ্যপুথিক সমল হিচাপে লওঁতে ইতিহাসবিদসকলে কি কথাবিলাকৰ প্ৰতি সচেতন হ'ব লাগে?

(b) What brought about the end of the Harappan Civilization?

হৰপ্পা সভ্যতা কি কাৰণৰ বাবে ধ্বংস হৈছিল?

(c) Trace briefly the growth of temple architecture in early Indian period.

প্ৰচীন ভাৰতৰ মন্দিৰ স্থাপত্যবিদ্যাৰ বিকাশৰ অগ্ৰগতিৰ চমু আভাস দিয়া।

(d) Write briefly the travel accounts of Assam by Shihabuddin Talish.

চিহাবুদ্দিন তালিচৰ অসম ভ্ৰমণ টোকাটোৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(e) What is Khanqah? Describe in brief about the life in the Chishti Khanqah.

খানকাহ কি? চিস্তি খানকাহত কেনেদৰে জীৱন কটোৱা হয়, চমুকৈ বৰ্ণনা কৰা।

(f) Write a short note on the system of irrigation during the Mughal period.

মোগল যুগৰ জলসিঞ্চন পদ্ধতিৰ বিষয়ে এটি চমু টোকা লিখা।

(g) Who was the author of the *Badshah-namah*? Write about its content.

'বাদশাহ-নামা'ৰ লেখকজন কোন? কিতাপখনৰ বিষয়বস্তুৰ বিষয়ে লিখা।

(h) To what extent did the religious beliefs shape the Revolt of 1857?

1857 চনৰ বিদ্ৰোহক ধৰ্মীয় বিশ্বাসে কিমানদূৰ প্ৰভাৱিত কৰিছিল?

(i) Discuss why Gandhiji was accepted as a people's leader.

গান্ধীজিক জনগণৰ নেতা হিচাপে কিয় গণ্য কৰা হৈছিল, আলোচনা কৰা।

(j) Discuss briefly the salient features of the Constitution of India.

ভাৰতীয় সংবিধানৰ মূল বৈশিষ্ট্যবোৰ চমুকৈ আলোচনা কৰা।

4. Read the given passages carefully and answer the questions that follow :

তলত দিয়া পাঠ্যাংশবোৰ ভালদৰে পঢ়া আৰু সেইমতে প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা :

(a) Inscriptions

Inscriptions are writings engraved on hard surfaces such as stone, metal or pottery. They usually record the achievements, activities or ideas of those who commissioned them and include the exploits of kings, or donations made by women and men to religious institutions. Inscriptions are virtually permanent records, some of which carry dates. Others are dated on the basis of *palaeography* or styles of writing, with a fair amount of precision. For instance, in c. 250 BCE the letter 'a' was written like this : 𑀅. By c. 500 CE, it was written like this : ਮ. The earliest inscriptions were in Prakrit, a name for languages used by ordinary people. Names of rulers such as Ajatasatru and Asoka, known from Prakrit texts and inscriptions, have been spelt in their Prakrit forms in this chapter. You will also find the terms in languages such as Pali, Tamil and Sanskrit, which too were used to write inscriptions and texts. It is possible that people spoke in other languages as well, even though these were not used for writing.

Questions :

(i) What are inscriptions? 2

(ii) "Inscriptions are virtually permanent records." Explain. 3

(iii) In which language were the earliest inscriptions written? 1

লিপিসমূহ

শিল, ধাতু নাইবা হস্তনিৰ্মিত পাত্ৰাদিৰ পৃষ্ঠ তথা বহিৰ্পাৰ্শ্বৰ কঠিন ভাগত খোদাই কৰা লেখনিসমূহকে লিপি বোলে। সাধাৰণতে, লিপিসমূহত কৃতিত্ব, কাৰ্যকলাপ আৰু যেয়ে লিপিকাবক নিয়োজিত কৰে সেইসকলৰ বিষয়ে লিখা হয়। ৰজাৰ কীৰ্তি নাইবা ধৰ্মস্থানত কোনো পুৰুষ বা মহিলাই আগবঢ়োৱা দান আদিৰ ঘটনাও লিপিসমূহত

খোদিত হয়। একেষাৰত ক'বলৈ হ'লে, লিপি হ'ল একো একোখন স্থায়ী দলিলস্বৰূপ। কিছুমান লিপিত চন-তাৰিখ থাকে। নথকাবোৰৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰাচীন লিপি অধ্যয়নবিজ্ঞান নাইবা, লিখাৰ ধৰণ নিৰীক্ষণ কৰিও পৰাপক্ষত কোনো বিসঙ্গতি নোহোৱাকৈ চন-তাৰিখবোৰ উলিওৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, আনুমানিক খ্ৰীষ্টপূৰ্ব 250ত ইংৰাজী 'a' আখৰটোৰ আকৃতি আছিল 𑀅ৰ দৰে আৰু প্ৰায় 500 খ্ৰীষ্টাব্দত ইয়াৰ আকৃতি হয়গৈ ম (কিন্তু লিপিবিজ্ঞানীয়ে ইয়াক সঠিকভাৱে অধ্যয়ন কৰিবলৈ সক্ষম হৈছে)।

প্ৰাচীন লিপিসমূহ লিখা হৈছিল সৰ্বসাধাৰণ লোকৰ দ্বাৰা ব্যৱহৃত প্ৰাকৃত ভাষাত। প্ৰাকৃত লিপি আৰু পুথিৰ পৰা সংগ্ৰহ কৰা অজাতশত্ৰু আৰু অশোকৰ দৰে ৰজাসকলৰ নামৰ বানান এই অধ্যায়ত মূল পুথিৰ দৰেই লিখা হৈছে। ইয়াৰ বাহিৰে পালি, তামিল বা সংস্কৃত পুথি আৰু লিপিত ব্যৱহৃত বিভিন্ন সংজ্ঞাবোৰো তোমালোকে এই পুথিত পাবাহঁক। প্ৰকৃতপক্ষে লিপি বা অন্যান্য লেখনিত নথকা আন আন ভাষাবোৰ আয়ত্ত কৰি মানুহে উক্ত ভাষাসমূহত কথা-বতৰা পতাটো সম্ভৱ।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) লিপি কাক বোলে? 2

(ii) "লিপি হ'ল স্থায়ী দলিল স্বৰূপ।" ব্যাখ্যা কৰা। 3

(iii) আটাইতকৈ প্ৰাচীন লিপিসমূহ কি ভাষাত লিখা হৈছিল? 1

Or/অথবা

A tiger-like husband

This is a summary of a story from the *Adi Parvan* of the *Mahabharata* :

The Pandavas had fled into the forest. They were tired and fell asleep; only Bhima, the second Pandava, renowned for his prowess, was keeping watch. A man-eating *rakshasa* caught the scent of the Pandavas and sent his sister Hidimba to capture them. She fell in love with Bhima, transformed herself into a lovely maiden and proposed to him. He refused. Meanwhile, the *rakshasa* arrived and challenged Bhima to a wrestling match. Bhima accepted the challenge and killed him. The others woke up hearing the noise. Hidimba introduced herself, and declared her

love for Bhima. She told Kunti : "I have forsaken my friends, my *dharma* and my kin; and good lady, chosen your tiger-like son for my man .... whether you think me a fool, or your devoted servant, let me join you, great lady, with your son as my husband."

Ultimately, Yudhisthira agreed to the marriage on condition that they would spend the day together but that Bhima would return every night. The couple roamed all over the world during the day. In due course, Hidimba gave birth to a *rakshasa* boy named Ghatotkacha. Then the mother and son left the Pandavas. Ghatotkacha promised to return to the Pandavas whenever they needed him.

Some historians suggest that the term *rakshasa* is used to describe people whose practices differed from those laid down in Brahmanical texts.

Questions :

(i) Who sent Hidimba to capture the Pandavas? How did he come to know about their presence in the forest? 2

(ii) Why did Hidimba transform herself into a lovely maiden? 2

(iii) On what condition did Yudhisthira agree to the marriage of Hidimba with Bhima? Did they obey it? 2

<u>এজন ব্যাঘ্ৰ-সদৃশ স্বামী</u>

মহাভাৰতৰ আদি পৰ্বৰ এটি কাহিনীৰ সাৰাংশ :

পাণ্ডৱসকল অৰণ্যত সোমালগৈ আৰু ভাগৰতে টোপনিত লালকাল দিলে। কেৱল মহাবলী বুলি খ্যাত দ্বিতীয়জন পাণ্ডৱৰ ভাতৃ ভীমেহে পহৰা দি থাকিল। এনেতে এজন নৰমাংসভোজী ৰাক্ষসে পাণ্ডৱসকলৰ গোন্ধ পাই তেওঁলোকক ধৰি আনিবলৈ নিজ ভগ্নী হিড়িম্বাক পঠিয়াইছিল। কিন্তু ভীমক দেখি হিড়িম্বা ইমান মুগ্ধ হ'ল যে, এগৰাকী দিপলিপ গাভৰুৰ ৰূপ লৈ তেওঁ ভীমক বিবাহৰ প্ৰস্তাৱ দিলে। ভীমে কিন্তু তেওঁৰ প্ৰস্তাৱ নাকচ কৰিলে। ইতিমধ্যে, ৰাক্ষসজনো আহি উপস্থিত হ'ল আৰু ভীমক মল্লযুদ্ধলৈ প্ৰত্যাহ্বান জনালে। ভীমে এই প্ৰত্যাহ্বানত সঁহাৰি দি ৰাক্ষসজনক মাৰি থ'লে। মল্লযুদ্ধৰ শব্দত বাকীবোৰেও সাৰ পালে। হিড়িম্বাই নিজৰ চিনাকি দি ভীমৰ

প্ৰতি প্ৰেমৰ বিষয়ে ব্যক্ত কৰি কুন্তীক এই বুলি কাকুতি-মিনতি কৰিবলৈ ধৰিলে —"হে মহীয়সী নাৰী, মই মোৰ বন্ধু-বান্ধৱ, ধৰ্ম আৰু আত্মীয়-স্বজন সকলোকে ত্যাগ কৰি আপোনাৰ বাঘৰ দৰে পুত্ৰজনক নিজ পতি হিচাপে মানস কৰিছো ... হে মহীয়সী নাৰী, আপুনি মোক মূৰ্খ নাইবা এগৰাকী বাধ্য দাসী, যি বুলিয়েই নাভাবক কিয়, আপোনাৰ পুত্ৰক স্বামী বৰণ কৰি আপোনাসবৰ সৈতে থাকিবলৈ দিয়ক।"

অৱশেষত, যুধিষ্ঠিৰে এটা চৰ্তত এই বিবাহৰ অনুমতি দিলে যে, (বিবাহিত দম্পতীয়ে) দিনটো একেলগে কটাব কিন্তু প্ৰতি নিশা ভীমে উভতি আহিব লাগিব। সেইমতে দম্পতিহালে দিনটো একেলগে সমগ্ৰ পৃথিৱীখনতে ঘূৰিপকি ফুৰিলে। উপযুক্ত সময়ত হিড়িম্বাই এটা ৰাক্ষস পুত্ৰ জন্ম দিয়াত শিশুটিৰ নাম থোৱা হ'ল ঘটোৎকচ। ইয়াৰ পিছত মাক-পুতেক দুয়ো পাণ্ডৱসকলক এৰি গ'লগৈ। বিদায় পৰত ঘটোৎকচে অঙ্গীকাৰ কৰি গ'ল যে, পাণ্ডৱসকলে যেতিয়াই তেওঁৰ প্ৰয়োজনবোধ কৰে, তেওঁ তেতিয়াই আহিব।

কোনো কোনো ঐতিহাসিকে ভাবে যে, যিসকল লোকৰ ক্ৰিয়া-কৰ্মৰ ব্ৰাহ্মণ্য পাঠ্যৰ সৈতে সাদৃশ্য নাই, তেনেলোকৰ উদ্দেশ্যেহে ৰাক্ষস শব্দটো ব্যৱহৃত হৈছিল।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) পাণ্ডৱসকলক ধৰি আনিবলৈ কোনে হিড়িম্বাক পঠিয়াইছিল? তেওঁ অৰণ্যত পাণ্ডৱসকলৰ উপস্থিতিৰ বিষয়ে কেনেকৈ জানিব পাৰিছিল? 2

(ii) হিড়িম্বাই ৰাক্ষসীৰ পৰা এগৰাকী দিপলিপ কন্যালৈ কিয় নিজকে পৰিৱৰ্তন কৰিছিল? 2

(iii) যুধিষ্ঠিৰে কি চৰ্ত অনুসাৰে হিড়িম্বাৰ লগত ভীমৰ বিয়া হোৱাৰ অনুমতি দিছিল? তেওঁলোকে ইয়াক মানিছিলনে? 2

(b) <u>The bird leaves his nest</u>

This is an excerpt from the *Rihla* of Ibn Batuta :

My departure from Tangier, my birthplace, took place on Thursday ... . I set out alone, having neither fellow-traveller ... nor caravan whose party I might join, but swayed by an overmastering impulse within me and a desire long-cherished in my bosom to visit these illustrious sanctuaries. So I braced my resolution to quit all my dear

ones, female and male, and forsook my home as birds forsake their nests ... . My age at that time was twenty-two years.

Ibn Batuta returned home in 1354, about 30 years after he had set out.

Questions :

(i) Who was Ibn Batuta and in which language he wrote *Rihla*? 2

(ii) Where is Tangier situated? 2

(iii) Why did he prefer to travel alone than in a group? 2

পক্ষীয়ে বাহ এৰি উৰিলে

এইখিনি ইবন বটুতাৰ 'ৰিহলা'ৰ পৰা লোৱা হৈছে :

মোৰ জন্মস্থান টেঞ্জিয়াৰৰ পৰা মোৰ যাত্ৰা আৰম্ভ হৈছিল বৃহস্পতিবাৰে ... মই অকলে আহিছিলো, মোৰ লগত কোনো সংগী ভ্ৰমণকাৰীও নাছিল আৰু নাছিল মৰুভূমিৰে যোৱা কোনো ভ্ৰমণকাৰীদল যাৰ সৈতে মই যোগদান কৰিব পাৰিলোঁহেতেন। কিন্তু মোৰ মনত ভ্ৰমণৰ প্ৰতি থকা প্ৰচণ্ড তাগিদা আৰু মৰুদ্যানসমূহ চোৱাৰ বাবে বহুদিন ধৰি মনত পুহি ৰখা তীব্ৰ আকাংক্ষাৰ বাবেই মই ভ্ৰমণলৈ ওলাইছিলো। সেই কাৰণেই মই মোৰ সিদ্ধান্তক সাৰোগত কৰি ঘৰৰ সকলো আত্মীয়-স্বজনক এৰি চৰায়ে নিজৰ বাহ ত্যাগ কৰা দি মোৰ গৃহ ত্যাগ কৰিছিলো, তেতিয়া মোৰ বয়স আছিল 22 বছৰ।

ইবন বটুতাই ভ্ৰমণকাৰীৰূপে ওলাই অহাৰ প্ৰায় 30 বছৰৰ পিছত 1354 চনত নিজ গৃহলৈ উভতি গৈছিল।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) ইবন বটুতা কোন আছিল আৰু 'ৰিহলা'খন তেওঁ কি ভাষাত লিখিছিল? 2

(ii) টেঞ্জিয়াৰ ক'ত অৱস্থিত? 2

(iii) দলৰ পৰিৱৰ্তে তেওঁ কিয় অকলে ভ্ৰমণ কৰিবলৈ ভাল পাইছিল? 2

Or/অথবা

The Story of Data Ganj Bakhsh

In 1039, Abu'l Hasan al Hujwiri, a native of Hujwir near Ghazni in Afghanistan, was forced to cross the Indus as a captive of the invading Turkish army. He settled in Lahore and wrote a book in Persian called the *Kashf-ul-Mahjub* (Unveiling of the Veiled) to explain the meaning of *tasawwuf,* and those who practised it, that is, the Sufi.

Hujwiri died in 1073 and was buried in Lahore. The grandson of Sultan Mahmud of Ghazni constructed a tomb over his grave, and this tomb-shrine became a site of pilgrimage for his devotees, especially on his death anniversary.

Even today Hujwiri is revered as Data Ganj Bakhsh or 'giver who bestows treasures' and his mausoleum is called Data Darbar or 'Court of the Giver'.

Questions :

(i) Whom did the Turkish compel to cross the Indus? 1

(ii) *Kashf-ul-Mahjub* was written by whom and in what language? What was its purpose? 3

(iii) What does Data Ganj Bakhsh mean and who is thus revered as? 2

দাতা গঞ্জ বক্সৰ কাহিনী

1039 চনত তুৰ্কী আক্ৰমণকাৰীসকলে যুদ্ধবন্দীৰূপে আবুল হাছান হুজুৰী বোলা লোক এজনক সিন্ধুনদ পাৰ হ'বলৈ বাধ্য কৰিছিল। তেওঁ আফগানিস্তানৰ গজনীৰ ওচৰৰ হুজীৰ নামে ঠাইখনৰ লোক আছিল। তেওঁ লাহোৰত বসতি কৰিছিল আৰু তাতেই তেওঁ পাচী ভাষাত 'খাছফ-উল-মাহজুৱ' (অৰ্থাৎ ওৰণি গুছোৱা) ৰচনা কৰিছিল। তেওঁ সেইটো কৰিছিল, 'তাছাউফ'ৰ অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰাৰ লগতে যিসকলে ছুফী সাধকৰূপে পৰিচিত হৈ পৰে, তেওঁলোকৰ বিষয়ে জনাবলৈ।

1073 চনত হুজুৰীৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু লাহোৰত তেওঁক কবৰ দিয়া হৈছিল। তেওঁৰ কবৰৰ ওপৰতে গজনীৰ চুলতান মাহমুদৰ পৌত্ৰ এটি মৈদাম সাজিছিল আৰু সেইটো তেওঁৰ ভক্তসকলৰ বাবে তীৰ্থস্থানত পৰিণত হৈছিল, বিশেষকৈ তেওঁৰ মৃত্যু-বাৰ্ষিকীৰ দিনা।

আনকি আজিও হুজুৰীক দাতা গঞ্জ বক্স অৰ্থাৎ 'সম্পদ দাতাৰূপে' শ্ৰদ্ধা-সন্মান কৰা হয়, আৰু মৈদামটোক দাতা দৰবাৰ বা 'দাতাৰ চোতাল' বুলি কোৱা হয়।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) তুৰ্কী আক্ৰমণকাৰীসকলে কাক সিন্ধুনদ পাৰ হ'বলৈ বাধ্য কৰিছিল? 1

(ii) 'খাছফ-উল-মাহজুৰ' কোনে, কি ভাষাত ৰচনা কৰিছিল? ইয়াৰ উদ্দেশ্য কি আছিল? 3

(iii) দাতা গঞ্জ বক্স নামৰ অৰ্থ কি? এই নামেৰে কাক শ্ৰদ্ধা বা সন্মান কৰা হয়? 2

(c) <u>A small basket of grapes</u>

This is what Khushdeva Singh writes about his experience during one of his visits to Karachi in 1949 :

My friends took me to a room at the airport where we all sat down and talked ... (and) had lunch together. I had to travel from Karachi to London ... at 2.30 a.m .... . At 5.00 p.m .... I told my friends that they had given me so generously of their time, I thought it would be too much for them to wait the whole night and suggested they must spare themselves the trouble. But nobody left until it was dinner time ... . Then they said they were leaving and that I must have a little rest before emplaning ... . I got up at about 1·45 a.m. and, when I opened the door, I saw that all of them were still there ... . They all accompanied me to the plane, and, before parting, presented me with a small basket of grapes. I had no words to express my gratitude for the overwhelming affection with which I was treated and the happiness this stopover had given me.

Questions :

(i) Why was Khushdeva Singh so moved by the affection of his old friends in Karachi? 2

(ii) Was such a genuine friendship rare in the post-partition days? 2

(iii) Why was Khushdeva Singh seen it as a symbol of humanity and harmony? 2

এটা সৰু আঙুৰৰ খৰাহি

1949 চনত খুছদেৱ সিঙে কৰাচীলৈ যোৱাৰ সময়ত হোৱা অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে লিখা ঘটনাটো ইয়াত বৰ্ণনা কৰা হ'ল—

মোৰ বন্ধুবৰ্গই মোক বিমান কোঠৰ এটা কোঠালৈ লৈ গ'ল। তাতেই আমি বহি কথা পাতিছিলো ... আৰু একেলগে আহাৰ খাইছিলো। মই কৰাচীৰ পৰা লণ্ডনলৈ যাব লাগিব ৰাতিপুৱা 2.30 বজাত। গধুলি পাঁচ বজাত মই মোৰ বন্ধুসকলক ক'লো যে যিহেতু তেওঁলোকে মোৰ বাবে যথেষ্ট সময় খৰচ কৰিছে, সেয়ে মোৰ কাৰণে অধিক সময় খৰচ কৰি ৰাতিটো ৰখি থকাৰ প্ৰয়োজন নাই আৰু সেই কষ্ট তেওঁলোকে ল'ব নালাগে। কিন্তু নৈশ আহাৰৰ সময়লৈকে কোনেও নগ'ল ...। পিছত তেওঁলোকে ক'লে যে, তেওঁলোক যাব যাতে মই বিমানত উঠাৰ আগতে কিছু সময়ৰ বাবে জিৰণি লব পাৰোঁ ...। মই ৰাতিপুৱা 1.45 মিনিটত উঠিলো আৰু দুৱাৰখন খুলিলো, দেখিলো যে সকলো কেইজনেই তেতিয়ালৈকে তাতেই আছে। তেওঁলোক সকলোৱে বিমানত মোক উঠাবলৈ লৈ গ'ল আৰু এৰা-এৰি হোৱাৰ আগতে মোক সৰু এখৰাহি আঙুৰ উপহাৰ দিলে। এই যাত্ৰাত বিৰতিৰ সময়খিনিত তেওঁলোকে মোক যি সাদৰ সম্ভাষণ কৰিছিল তাৰ বাবে কৃতজ্ঞতা জনাবলৈ মোৰ ভাষা নাছিল।

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) কৰাচীৰ পুৰণি বন্ধুবৰ্গই দেখুওৱা স্নেহত খুছদেৱ সিং কিয় ইমান মোহিত হৈছিল? 2

(ii) বিভাজনৰ পিছত তেনে অতুলনীয় বন্ধুত্ব সঁচাকৈয়ে বিৰল আছিল নেকি? 2

(iii) খুছদেৱ সিঙে এই বন্ধুত্বক মানৱতা আৰু সমন্বয়ৰ প্ৰতীক বুলি কিয় বিবেচনা কৰিছিল? 2

Or/অথবা

"I believe separate electorates will be suicidal to the minorities"

During the debate on 27th August 1947, Govind Ballabh Pant said :

I believe separate electorates will be suicidal to the minorities and will do them tremendous harm. If they are

isolated for-ever, they can never convert themselves into a majority and the feeling of frustration will cripple them even from the very beginning. What is it that you desire and what is our ultimate objective? Do the minorities always want to remain as minorities or do they ever expect to form an integral part of a great nation and as such to guide and control its destinies? If they do, can they ever achieve that aspiration and that ideal if they are isolated from the rest of the community? I think it would be extremely dangerous for them if they were segregated from the rest of the community and kept aloof in an air-tight compartment where they would have to rely on others even for the air they breathe .... The minorities if they are returned by separate electorates can never have any effective voice.

CAD, Vol. II

Questions :

(i) Why, according to Pant, separate electorate would be suicidal to the minorities? 3

(ii) Why does Pant think separate electorate extremely dangerous for the minority? 3

"মই ভাবো পৃথক নিৰ্বাচন সংখ্যালঘুসকলৰ বাবে আত্মঘাতী হ'ব"

1947 চনৰ 27 আগষ্টত বিতৰ্ক চলি থকা সময়তে গোবিন্দ বল্লভ পন্টে কৈছিল :

"মই ভাবো পৃথক নিৰ্বাচন সংখ্যালঘুসকলৰ বাবে আত্মঘাতী হ'ব আৰু তেওঁলোকক সাংঘাতিক অনিষ্ট কৰিব। তেওঁলোক যদি চিৰকালৰ বাবে অকলশৰীয়া হৈ যায়, তেওঁলোক কেতিয়াও সংখ্যাগৰিষ্ঠ হ'ব নোৱাৰিব আৰু হতাশাৰ অনুভৱে তেওঁলোকক আনকি আৰম্ভণীৰে পৰা পঙ্গু কৰিব। তোমালোকে কি বিচাৰা আৰু আমাৰ অন্তিম উদ্দেশ্য কি? সংখ্যালঘুসকলে সদায়ে সংখ্যালঘু হৈ থাকিব বিচাৰে বা তেওঁলোকে এটা বিশাল জাতিৰ অপৰিহাৰ্য অংশ হৈ থাকিব খোজে আৰু তেনেদৰে তেওঁলোকৰ উদ্দেশ্যসমূহৰ পথ-প্ৰদৰ্শক আৰু নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব খোজে। যদি সেইটো কৰে, তেন্তে

বাকী সম্প্ৰদায়বিলাকৰ পৰা পৃথক হৈ অকলশৰীয়াকৈ তেওঁলোকে সেই আকাঙ্ক্ষা আৰু আদৰ্শ লাভ কৰিব পাৰিবনে? মই ভাবো, তেওঁলোকে আন জাতিসমূহৰ পৰা পৃথক হোৱাটো তেওঁলোকৰ কাৰণে অত্যন্ত বিপদজনক আৰু বতাহ সোমাব নোৱাৰা এটা আবাসগৃহ আবদ্ধ হৈ ৰ'ব, য'ত তেওঁলোকে আনকি উশাহ ল'বৰ কাৰণে বতাহ পাবলৈ আনৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিব লাগিব...। সংখ্যালঘুসকল পৃথক নিৰ্বাচনৰ জৰিয়তে নিৰ্বাচিত হ'লেও তেওঁলোকৰ কোনো সফল অভিমত নাথাকিব।''

CAD, vol II

প্ৰশ্নসমূহ :

(i) পৃথক নিৰ্বাচকমণ্ডলী সংখ্যালঘুসকলৰ বাবে আত্মঘাতী হ'ব বুলি পন্টে কিয় ভাবিছে? 3

(ii) সংখ্যালঘুসকলৰ বাবে পৃথক নিৰ্বাচকমণ্ডলী অতি বিপদজনক হ'ব বুলি কিয় পন্টে কৈছে? 3

5. Draw a map of India and mark the four important centres of the Revolt of 1857. 2+4=6

ভাৰতৰ মানচিত্ৰ এখন আঁকি 1857 চনৰ বিদ্ৰোহৰ চাৰিটা প্ৰধান কেন্দ্ৰ দেখুওৱা।

Or/অথবা

What was the role of women in the medieval agrarian society? 6

মধ্যযুগীয় কৃষিসমাজত মহিলাৰ ভূমিকা কেনে আছিল?

Or/অথবা

How did the historians classify the contents of the *Mahabharata?* 6

'মহাভাৰত'ৰ কাহিনীভাগ ইতিহাসবিদসকলে কিদৰে বিভক্ত কৰিছিল?

★★★